

Taalerit Suomen löydöissä¹

Vuonna 2010 paikallinen arkeologian harrastaja, kauppatieteiden maisteri Olavi Ahokas lahjoitti Kansallismuseoon saksalaisen puolen taalerin hopearahan, jonka hän oli löytänyt Parikkalan Uukuniemeltä. Raha on lyöty Mansfeldissa 1582 (kuva 1). Tämä rahatyyppe oli aikanaan suosittu siihen kuvatun Pyhän Yrjön vuoksi ja siitä tuli sen takia tuli malli uskonnollisille amuleteille.²

Suurin osa seuraavassa esiteltävistä löydöistä on lunastettu kokoelmiin muinaismuistolain³ perusteella, mutta lahjoituksia on toki ollut aiemminkin. Vuonna 1852 Kansallismuseon rahakammion edeltäjä, Helsingin yliopiston raha- ja mitalikokoelma, sai Hämeenkyröstä löydetyt *gulden-groschenin*, joka oli lyöty Böömin Joachimstalissa 1520-luvun alussa. Tämä rahatyyppe on vieläkin tunnetumpi kuin Mansfeldin raha, sillä sen nimitys *joachimstaler* lyheni pian muotoon *taler* (taaleri, engl. *dollar*) ja antoi nimen koko rahatyypille. Rahan lahjoitti ylioppilas Georg Forsman, myöhempi historian professori, senaattori ym. Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen.

Suomesta löydetyt taalerit ovat kiinnostaneet useita tutkijoita. Pekka Sarvas kommentoi niitä kirjoituksissaan 1960–70-luvulla,⁴ ja Lauri Tudeerin artikkelissa vuodelta 1914 on alaviite: ”Toivon piakkoin toisessa yhteydessä voivani laajemmalti kirjoittaa Suomesta tavatuista saksalaisista ja muista ulkolaisista taalereista.”⁵ Omaa selvitystäni ovat helpottaneet suuresti Kenneth Jonssonin tutkimus Ruotsin taalerilöydöistä⁶ sekä Frida Ehrnstenin työ Rahakammiossa säilytettävien löytöjen ja löytöarkiston uudelleen järjestämiseksi.

1 Artikkelista on aiemmin julkaistu suppeampi versio englanniksi (Taler finds from Finland) teoksessa G. Dethlefs et al. (toim.), *Nummi docent! Münzen – Schätze – Funde. Festschrift für Peter Ilisch*. Osnabrück 2012, 437–446.

2 H. Maué & L. Veit (toim.), *Münzen in Brauch und Aberglauben*. Nürnberg: Germanisches Nationalmuseum 1982, 66–68; Talvio, Tuukka, Liivinmaalainen rahalöytö Savitaipaleen museossa. *Museoviesti* 1–2/2000 (Lappeenranta: Etelä-Karjalan museo), 10–11.

3 Nykyinen muinaismuistolaki on v:ta 1963, mutta rahalöytöjen lunastamista koskevat määräykset ovat olleet pääpiirteissään samanlaiset v:sta 1734 alkaen.

4 Ks. Sarvas, Pekka, De finska myntskatterna från 1700-talet. *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1967 (23–146), 40–42, sekä Sarvas, Pekka, Pielaveden Heinämäen aarre. *Numismaatikko* 1975:1, 3–12.

5 Tudeer, L. O. Th., Rahalöydöt Suomessa v. 1914. *Suomen Museo* 1915 (28–35), 29, viite 2.

6 Jonsson, Kenneth, A provisional survey of talers found in Sweden. Teoksessa M. Andersen et al., (toim.), *Magister Monetæ. Studies in Honour of Jørgen Steen Jensen*. Copenhagen 2007, 207–214.

Kuva 1. Uukuniemeltä löydetty Mansfeldin puoli taaleria 1582.

Taustaa

Taalereiksi kutsutaan kookkaita hopearahoja, joita alettiin valmistaa Saksalais-roomalaisen valtakunnan alueella 1400-luvun loppuvuosina. 1500-luvun kuluessa ne yleistyivät koko Euroopassa ja sen ulkopuolellakin. Rahojen koon suurenemisella oli suora yhteys hopean määrän lisääntymiseen markkinoilla, mikä aluksi johtui kaivostekniikan kehittymisestä Euroopassa ja 1500-luvulla myös tuonnista Etelä-Amerikasta, mistä oli löydetty rikkaita hopeaesintymiä.⁷ Ensimmäisiä suuria rahoja olivat Tirolin *guldengroschen* (1486) ja edellä jo mainittu Schlickin kreivien lyöttämä samantyyppinen *joachimstaler* (1518). Niiden pohjalta syntyi 1566 Saksalais-roomalaisen valtakunnan uusi pääraha, *reichstaler*, joka painoi runsaat 29 g ja sisälsi noin 26 g puhdasta hopeaa (kuva 2). Alankomaiden *rijksdaalder* oli samanarvoinen (kuva 3), mutta kaikkien taalerityyppisten rahojen hienopaino ei ollut aivan yhtä hyvä. Tunnettu saksalainen numismaatikko nimitti taaleria 1930 ”planeettamme kaikkien aikojen ja kaikkien maiden merkittävimmäksi maailmanrahaksi.”⁸

Myös Ruotsissa alettiin lyödä taalereita 1534, vaikka maan pääasiallinen rahayksikkö tuolloin oli markka. Taalerin hienopaino oli aluksi n. 28 g, myöhemmin (1664–1830) se oli 25,70 g. Vuonna 1604 taalerin nimeksi tuli riikintaaleri. Pelkkä (”ruotsalainen”) taaleri tarkoitti siitä lähtien neljän markan rahasummaa. Seuraavassa sanaa taaleri käytetään tarkoittamaan vain riikintaaleria tai muuta sen tyyppistä hopearahaa, ellei toisin mainita. Ruotsin rahaolot muuttuivat perinpohjaisesti 1776, kun aiemmin etupäässä ulkomaankaupan tarpeisiin valmistettu riikintaaleri korvasi markan Ruotsin päärahana. Vuotta 1776 aikaisempia riikintaalereita esiintyy Suomen ja Ruotsin löydöissä hyvin harvoin (kuva 4). Sen sijaan ulkomaisia, lähinnä Saksan, Alankomaiden ja Itävallan taalereita on etenkin 1600-luvun löydöissä suhteellisen runsaasti.

7 Esim. Grierson, Philip, *Numismatics*. London 1975, 30–32.

8 Schrötter, Friedrich Frhr. v., *Reichstaler*, teoksessa F. v. Schrötter (toim.), *Wörterbuch der Münzkunde*. Berlin 1930 (557–559), 557.

Kuva 2. Itävallan taaleri, lyöty Joachimstalissa 1625. Raha on Pielaveden löydöstä (n:o 22).

Kuva 3. Alankomaiden taaleri (Geldern 1624) Pielaveden löydöstä (n:o 22).

Kuva 4. Suomen löydöistä tunnetaan ennen 1770-lukua vain kolme ruotsalaista rii-kintaaleria, kaikki kuningatar Kristiinan aikaisia. Raha vuodelta 1640 on Limingan löydöstä (n:o 30).

Ruotsin löydöt

Kenneth Jonssonin julkaisemat Ruotsin löydöt koostuvat noin 2 400 rahasta, joihin sisältyy 799 saksalaista, 707 alankomaalaista ja 237 itävaltalaisista taaleria. Pohjoismaisten taalerien osuus on paljon pienempi: 39 ruotsalaista, 26 norjalaista ja 16 tanskalaista. Löydöissä on lisäksi taalereita ja taalerityyppisiä rahoja muistakin maista, kuten Englannista, Ranskasta ja Italiasta, mutta vain puolalaisia on ”enemmän kuin muutama”. Edellä eriteltyt lukumäärät vastaavat vain noin kolmea neljäsosaa rahojen kokonaismäärästä, mikä ilmeisesti johtuu siitä, että 1676 uponneesta lippulaiva Kronanista löydettyjen rahojen konservointi ei kirjoittamisen aikaan vielä ollut valmistunut. Saksan, Itävallan ja Alankomaiden taalerien osuus oli Jonssonin mukaan 87 % rahoista, joiden alkuperä oli tuolloin tiedossa.⁹

Ruotsista löydettyjen rahojen ajoitukset ulottuvat 1500-luvun puolivälistä 1600-luvun puoliväliin. Osa rahoista on kätketty vasta 1700-luvun alussa, mutta 1700-luvulla löytyjä taalereita ei ole otettu mukaan tutkimukseen. Kokonaisten taalerien ohella Jonsson on huomionnut niiden jako-osat neljännestaalerista ylöspäin. Suurin osa rahoista on peräisin kätkö- eli aarrelöydöistä (2 318); yksittäislöytöjä on ”noin 76”. Löytöjen alueellinen jakautuma on kiinnostavan epätasainen: pääasialliset keskittymät seuraavat Ruotsin länsirannikkoa, samalla kun huomattava osa löydöistä kuitenkin on sisämaan syrjäseuduilta.¹⁰

Suomen löydöt

Aineisto perustuu ensisijaisesti Rahakammion kokoelmiin, joista Helsingin yliopiston raha- ja mitalikokoelma muodostaa suuren osan. Mukana on kuitenkin myös muutama ilmeisen luotettavasti dokumentoitu löytö, jota ei ole saatu museoon. Varhaisin löytö on vuodelta 1834. Kuten Wilhelm Laguksen julkaisusta¹¹ ilmenee, jotkut 1800-luvun löydöistä ovat vaillinaisesti dokumentoituja eikä kaikkia niihin kuuluneita rahoja ole toistaiseksi voitu tunnistaa kokoelmista. Tämä koskee myös eräitä myöhempiä löytöjä, sillä Kansallismuseossa ei ollut numismaattisten kokoelmien hoitajaa ennen vuotta 1920. Työn alla oleva rahakokoelmien kokonaisinventointi tulee oletettavasti parantamaan tilannetta myös taalerilöytöjen osalta.

9 Jonsson 2007, 210.

10 Ibid., 212–13.

11 Lagus, Wilh., *Om mynt funna i finsk jord* (Numismatiska anteckningar II; Bidrag till Kännedom av Finlands Natur och Folk 60). Helsingfors 1900.

Kuva 5. Pietari Suuren rupla 1705 Mouhijärven löydöstä (n:o 15). Etusivusta huomaa, että raha on lyöty Itävallan taalerin päälle.

Suomesta tunnetaan kaikkiaan 51 taalerilöytöä, joihin sisältyy 19 yksittäislöytöä tai mahdollista yksittäislöytöä. (Jotkut yksittäin löydetyistä tai sellaisiksi ilmoitetuista rahoista saattavat olla peräisin hajalle joutuneista kätköistä.) Useimmissa kätkö- eli aarrelöydöissä on myös Ruotsin markkarvoista rahaa, mutta ruotsalaisia (riikin)taalereita on Suomen löydöistä ennen 1700-luvun jälkipuolta saatu talteen vain kolme, kaikki 1640-luvulta. Ulkomaiset taalerit ajoittuvat 1500- ja 1600-luvulle lukuun ottamatta kahta 1700-luvun alkuvuosien venäläistä hopearuplaa (kuva 5).¹²

Kaikkiaan Suomen löydöistä tunnetaan 206 taaleria, mikä on 8½ % Ruotsista löydetyistä. Tämä on huomattavan vähäinen määrä, jos vertailemme väkilukuja: Ruotsissa on vuoden 1650 tienoilla arvioitu olleen 1 225 000 asukasta, Suomessa 450 000.¹³ Suuri osa Suomesta oli kuitenkin tuolloin syrjäseutua; kaupunkeja ja ulkomaankauppaa oli vähän. Ruotsista on myös suuria hylkylöytöjä, mutta Suomen hylkylöydöistä tunnetaan kyseiseltä ajalta vain kolme taaleria.¹⁴

Suomesta löydetyistä rahoista 88 on alankomaalaisia, 60 saksalaisia, 42 itävaltalaisia,¹⁵ 7 puolalaisia, 3 ruotsalaisia, 2 venäläisiä, 1 sveitsiläinen ja 1 transilvanialainen.¹⁶ Kolme suurinta ryhmää muodostaa 93 % koko aineistosta, mikä on hieman enemmän kuin Ruotsissa (87 %). Koska Suomen aineisto kuitenkin on niin paljon ruotsalaista pienempi, tähän eroon tuskin

12 Rupla oli 1704–1730 *reichstaleriin* verrattava raha; myöhemmin sen hienopainoa laskettiin. Ks. esim. Uzdenikov, V. V., *Monety Rossii – Russian Coins 1700–1917*. Moskva 1992, 534–535.

13 <http://www.tacitus.nu/svenskhistoria/befolkning.htm>

14 Jonsson 2007, 207; löydöt 8 ja 11.

15 Itävaltaan on luettu ne Saksalais-roomalaisen valtakunnan alueet, jotka olivat keisarin suoranaisessa hallinnassa, sekä Montfort ja Salzburg.

16 Kokonaismäärään 206 on laskettu 2 hukkaan joutunutta ja tunnistamatonta rahaa Helsingin löydöstä (1914).

kannattaa kiinnittää huomiota. Merkille pantavaa joka tapauksessa on, että Suomesta on selvästi eniten alankomaalaisia taalereita, ja myös Itävallan osuus on suhteellisen suuri Saksaan verrattuna.

Vaikka 1500-luvun taalereita on saatu talteen yksittäislöytöinä, Suomesta ei toisin kuin Ruotsista tunneta suurempia taalerikätköjä, jotka voisi ajoittaa 1500-luvulle. Ulkomaisten taalerien esiintyminen löydöissä päättyy molemmissa maissa suuren Pohjan sodan (1710–21) vuosiin.¹⁷ Useissa suomalaisissa kätköissä on rahojen ohella myös muita hopeaesineitä, kuten lusikoita ja sormuksia.¹⁸ Pekka Sarvas on todennut, että tällaiset kätköt näyttävät olevan tyypillisiä sota-ajolle.¹⁹ Ruotsin löytöjen esineistä ei ole ollut tietoja käytettävissäni.

Vain neljä kätköä näyttää koostuneen pelkästään taalereista. Helsingin Fabianinkadun aarteessa (n:o 10) niitä oli tiettävästi 45, joista 43 saatiin talteen. Mynämäen löydössä (n:o 3) oli 4 taaleria, Tohmajärven löydössä (n:o 46) 5 ja Kurkijoen löydössä (n:o 49) entisestä Suomen Karjalasta 8. Nuorin raha näissä löydöissä on vuodelta 1650.

Suurin tunnettu löytö on Pielavedeltä Savosta (n:o 21). Siinä oli kaikkiaan 112 rahaa ja yhdeksän muuta hopeaesinettä. Kaikkia rahoja ei enää voi tunnistaa, mutta niiden joukossa oli ainakin 38 taaleria ja puolta taaleria (nuorin 1650) ja 37 ruotsalaista markka-arvoista rahaa.²⁰

Löytöjen alueellinen jakautuminen käy ilmi oheisesta taulukosta. Selvästi eniten löytöjä on Pohjanmaalta, seuraavaksi eniten Karjalasta. Kaksi tavallista suurempaa löytöä Uudeltamaalta (n:o 10) ja Savosta (n:o 21) sisältää kuitenkin 40 % kaikista talteen saaduista taalereista. Alueellisia eroja kommentoidaan lähemmin seuraavassa kappaleessa.

Löytöjen tulkinta

Jonssonin huomio löytöjen keskittymisestä osittain rannikon kauppakaupunkien läheisyyteen²¹ näyttää sopivan Suomeen lähinnä Helsingin osalta. Vaikka Tallinnan kilpailijaksi vuonna 1550 perustettu Helsinki ei ollut täytännyt siihen asetettuja toivomuksia, toivoa ei ollut kokonaan menetetty, kun kaupunki 1640 siirrettiin nykyiselle paikalleen. Fabianinkadun aarre (n:o 10), jonka nuorin raha on vuodelta 1636, on hyvinkin voitu kätkeä juuri nii-

17 Suomessa poikkeuksena on Tuusniemen 1700-luvun loppuun ajoittuvan löydön (n:ro 23) hollantilainen taaleri vuodelta 1620.

18 Löydöt 1, 7, 13, 21, 24, 27, 28, 32, 33, 43, 48.

19 Sarvas 1967, 64.

20 Sarvas 1975, 4–5.

21 Jonsson 2007, 212–13.

	Löytöjen määrä	Rahojen määrä	Rahojen suht. osuus
Ahvenanmaa	1	2	1,00 %
Varsinais-Suomi	6	12	5,80 %
Uusimaa	6	51	24,80 %
Satakunta	3	8	3,90 %
Häme	4	4	1,90 %
Savo	3	40	19,40 %
Pohjanmaa	14	56	27,20 %
Lappi	2	2	1,00 %
Karjala	7	15	7,30 %
Ent. Suomen Karjala	5	16	7,80 %
	51	206	

Taulukko 1. Taalerilöytöjen alueellinen jakautuminen.

hin aikoihin. Helsingin alueelta on tavattu myös kaksi taalerityyppistä rahaa yksittäislöytöinä (n:ot 9, 11), toinen niistä meren pohjasta. Myös Hangon vesiltä on hylkylöytö (n:o 8).

Viipurin löytö vuodelta 1928 (n:o 51) tunnetaan vajavaisesti, mutta on täysi syy olettaa, että siihen kuuluneet viisi alankomaalaista rahaa olivat taalereita, vaikka yksityiskohtaiset tiedot niistä puuttuvat.

Kaupparenkulku ei kuitenkaan ole Suomen taalerilöytöjen ainoa selitys. Pekka Sarvaan mukaan osa maaseudun löytöjen taalereista on saattanut tulla maahan kolmikymmenvuotisesta sodasta (1618–48) sekä 1650-luvun sodista palanneiden sotilaiden mukana.²² Kuten luettelosta ilmenee, vain harvat rahoista ovat 1650-lukua myöhempiä. Jonssonin huomio, että myös Ruotsissa monet löydöistä ovat sisämaan syrjäisiltä seuduilta,²³ sopii sekin tulkintaan sotilaista, jotka ovat palanneet kotikonnuilleen.

Vaikka ulkomaisten taalerien tuonti Suomeen ja Ruotsiin on saattanut johtua monesta syystä, voidaan huomattava osa löydöistä joka tapauksessa yhdistää sotiin ja niiden aiheuttamaan turvattomuuteen. Rahojen kätkeminen maahan näyttää olleen tavanomainen ilmiö rauhankin aikana, mutta sota-aikana kätkeminen epäilemättä lisääntyi ja tavallista korkeampi kuolleisuus ja muut vastoinkäymiset edistivät omalta osaltaan kätköjen jäämistä maahan. Ruotsin löytöjä kommentoidessaan Jonsson mainitsee erityisesti Pohjoismaiden seitsenvuotisen sodan 1563–70, Kalmarin sodan 1611–20 sekä Skoonen sodan 1675–79.²⁴ Vaikka Ruotsi 1600-luvun kuluessa kävi sotia muuallakin Itämeren piirissä, Suomen alue säästyi sodalta lukuun ottamatta Venäjän sotaretkeä Karjalaan 1656–58. Tohmajärven ja Kurkijoen

22 Sarvas 1967, 40; Sarvas 1975, 7.

23 Jonsson 2007, 213.

24 Jonsson 2007, 209, 212–13.

kätköt (n:ot 46, 49) voidaan todennäköisesti yhdistää tähän sotaan, ja koska sota aiheutti levottomuutta koko maassa, voidaan siitä ehkä johtua myös Sievin löytö Pohjanmaalta (n:o 35).²⁵ Vieläkin useammat sota-ajan kätköt liittyvät kuitenkin ainakin ajallisesti suureen Pohjan sotaan (1700–21), jolloin Venäjä miehitti koko Suomen.²⁶ Tällaisia löytöjä on eri puolilta maata (n:ot 7, 13, 15, 41) mutta erityisesti ne ovat keskittyneet Pohjanmaalle (n:ot 24, 26–30).

Entä Lapin löydöt? Saamelaisten mieltymys hopeaan on usein mainittu.²⁷ T. I. Itkonen kertoo: ”Rahaa, varsinkaan kuparia ja seteleitä, eivät lappalaiset kaupanteossa ennen vanhaan ottaneet vastaan. Isot hopearahat sentään tekivät poikkeuksen. Parhaina pidettiin 1700-luvulla Hollannin taalareita, sitten Norjan, huonoimpina Ruotsin riksejä.”²⁸ Totta onkin, että alankomainen *riksdaalder* sisälsi hieman enemmän hopeaa (26,20 g) kuin pohjoismaiset taalerit. On kuitenkin hyvin vaikea uskoa, että ruotsalaisia riikintaalereita olisi pidetty huonompina kuin norjalaisia, sillä niiden hienopaino oli tosiasiassa korkeampi.²⁹ Lapissa oli varmasti käytössä monenlaista hopearahaa, mutta sieltä on saatu talteen vain kaksi taaleria ja vain toinen niistä on alankomaalainen (n:o 39; kuva 11). Se sattuu olemaan ainoa Suomesta tunnettu ”hopeadukaatti” (*zilveren dukaat*), joka oli tavallista Alankomaiden taaleria huonompi raha, hienopainoltaan 24,66 g.

Taalerit jokapäiväisessä elämässä

Edellä on käynyt ilmi, että löydöissä esiintyy vain poikkeuksellisesti ruotsalaisia riikintaalereita. Tämä on ollut tapana selittää riikintaalerin erityis- asemalla Ruotsin rahajärjestelmässä. Kuten Lars O. Lagerqvist toteaa, se oli ainoa ruotsalainen hopearaha, jonka hienopaino säilyi käytännöllisesti katsoen muuttumattomana. Ennen vuotta 1776 sitä käytettiin pääasiallisesti ulkomaankaupassa eikä sitä siksi kovin usein näkynyt kierrossa kotimaassa. Kun sitä esiintyi, se otettiin talteen ja säästettiin.³⁰ Lagerqvistin julkaisemista hintatiedoista ilmenee myös havainnollisesti, että hintojen määrittä-

25 Lappalainen, Jussi T., *Kaarle X Kustaan Venäjän-sota v. 1656–1658 Suomen suunnalla*. Jyväskylä 1972, 128; Vänskä, Raimo, *Kansan käsissä ja kätköissä. Rahankätkentä Pohjois-Karjalassa keskiajalta vanhan Suomen palauttamiseen*. Joensuu 1998, s. 86; Nummela, Johanna, *Ett myntfynd från Jaakkima från tiden för Karl X Gustavs ryska krig*. *Finskt Museum* 1978 (1979), 92–100.

26 Sarvas 1967, 42–44; Vänskä 1998, 93–94.

27 Esim. Thordeman, Bengt, *Dolda skatters hemligheter*. Stockholm 1941, 20.

28 Itkonen, T. I., *Suomen lappalaiset vuoteen 1945*, II, 2. p. Porvoo 1984, 200. Lähteenä Itkonen mainitsee Isak Fellmanin *Handlingar och uppsatser angående finska Lappmarken och lapparne* I. Helsingfors 1910, 280, 525.

29 Ruotsin riikintaalerin hienopaino oli 25,70 g (v:n 1830 jälkeen 25,50 g); tanskalais-norjalaisen *specien* hienopaino oli 25,28 g.

30 Lagerqvist, Lars O., *Vad kostade det? Priser och löner från medeltid till våra dagar*. Lund 2011, 56–57.

minen riikintaalereissa oli kotimaankaupassa poikkeuksellista ennen vuotta 1776.³¹

Riikintaalerit mainitaan kuitenkin huomattavan usein perukirjoissa. Seuraavat esimerkit on poimittu Kansallismuseon kulttuurihistoriallisten kokoelmien arkistossa olevista perukirjojen kopioista.³² Kopiot on aikanaan teetetty tietojen keräämiseksi entisaikojen esineellisestä kulttuurista. Niiden joukossa on 25 kopiota vuosilta 1658–1720. Niistä 14 sisältää yksilöityjä tietoja käteisvaroista, ja on huomionarvoista, että niissä kaikissa osa varoista oli riikintaalereina. Yleensä niistä on vain maininta *riksdaler specie*, jonka perusteella voisi helposti kuvitella, että kyse olisi ruotsalaisista rahoista. Näin ei asia kuitenkaan voi olla: kun Suomen maalöytöjen taalereista 99 % on ulkomaisia, on mahdoton ajatella, että kuolinpesissä olisi ollut lähes pelkästään ruotsalaisia rahoja. Asia ilmenee epäsuorasti ahvenanmaalaisen rovasti Matthias Bergin perukirjasta vuodelta 1712: hänen rahavaroihinsa kuului muiden rahojen ohella 185 ½ *richsdaler mynt specie föruthan någre korsdahler deribland*. Rahat olivat siis riikintaalereita ”lukuun ottamatta muutamia ristitaalereita niiden joukossa”. Ristitaalereilla tarkoitettiin Espanjan Alankomaiden Albertustaalereita, joissa hallitsijan muotokuvan sijasta oli tunnuskuviona ”burgundilainen” andreaksenristi (kuva 6). Niitä ei ollut syytä mainita erikseen niiden alkuperän takia vaan siksi, että niiden hienopaino oli hieman alempi kuin ruotsalaisilla ja muilla riikintaalereilla. Kuolinpesien rahavarat oli tapana arvioida Ruotsin käyvässä rahassa; tässä tapauksessa rovasti Bergin riikintaalerit määritettiin kahden ”ruotsalaisen taalerin”³³ arvoiseksi kappaleelta hopearahassa, mikä vastasi 8 markkaa hopeassa tai 24 markkaa kuparirahana.

Mainintoja riikintaalereista on myös oikeudenkäyntien pöytäkirjoissa. Pohjois-Karjalan rahaoloja tutkiessaan Raimo Vänskä on löytänyt tietoja kolmesta varkaustapauksesta 1600-luvun jälkipuolella. Vuonna 1677 varas oli vienyt 68 riikintaalerialia sekä hopeatuopin ja lusikoita, 1679 varkauksen kohteena oli 29 ”puunjuuren suojaan” kätettyä riikintaalerialia ja 1694 oli rahanlainausta harrastaneen talonpojan arkusta viety 13 riikintaalerialia ja hopeinen ketju. Vuonna 1686 Kiteen ja Tohmajärven käräjillä käsiteltiin Kiteeltä kannon alta löydettyä 30 riikintaalerin kätköä, jonka alkuperäinen omistaja oli paennut Venäjälle vuosien 1656–58 sodan aikana.³⁴

On kaiken kaikkiaan ilmeistä, että taalerityypiset rahat olivat, kuten Lagerqvist mainitsee, korkean ja vakaan hopea-arvonsa takia suosittuja säästökohteina. Tämä tuo mieleen August Schaumanin (1826–1896) muistelmiin sisältyvän kuvauksen rahaoloista Helsingissä ennen vuotta 1840, jolloin

31 Lagerqvist 2011, 106–130.

32 Niistä valmistettiin hintatietojen keräämiseksi 1990-luvulla uusia kopioita Rahakammion käyttöön.

33 ”Ruotsalainen taaleri” oli 4 markkaa tarkoittava laskuyksikkö.

34 Vänskä 1989, 134–136.

Kuva 6. Espanjan alankomaiden Albertustaaleri, ns. patagon. Rahaa lyötiin 1612–1621 arkkiherttua Albert VII:n ja hänen puolisonsa Isabellan nimissä. Löydetty Jaakimvaaran Metsämiklistä (n:o 47).

Ruotsin raha oli vielä yleisesti käytössä Suomessa. Hänen mukaansa Kustaa III:n ”kauniita” riikintaalereita oli edelleen päivittäisessä rahaliikenteessä ja varakas väki suosi niitä ”kirstunpohjatalletuksina”.³⁵ Tämä ei tietenkään johtunut niiden esteettisistä arvoista vaan siitä, että ne olivat luotettavia ja hopearuplaakin arvokkaampia rahoja, joita oli edelleen helposti saatavilla siksi, että niitä oli vuoden 1776 rahanuudistuksen yhteydessä lyöty tavallista suurempi määrä. Niiden käyttäminen säästämiseen perustui epäilemättä vuosisatoja vanhaan perinteeseen.

Löytöluettelo

Luettelossa on huomioitu nykyinen kuntajako, mutta löydöt on luetteloitu historiallisten maakuntien mukaan. Jos rahan nimellisarvoa ei mainita, kyseessä on taaleri tai Alankomaiden *riijksdaalder*. Kätkölyötyjen yhteydessä oleva merkintä *tpq* (terminus post quem) tarkoittaa löydön varhaisinta mahdollista kätkemisvuotta. Jos *tpq*-merkintöjä on kaksi, ensimmäinen koskee löydön taalereita ja jälkimmäinen muita rahoja.

Luettelossa on mainittu kunkin löydön kokoelmanumero (HY = Helsingin yliopiston raha ja mitalikokoelma) ja vuotta 1900 edeltävien löytöjen osalta myös viittaus W. Laguksen löytöluetteloon (*Om mynt funna i finsk jord*).³⁶ Jos muuta lähdettä ei mainita, tiedot ovat Rahakammion topografiasta löytöarkistosta.

35 Schauman, Aug., *Från sex årtionden i Finland I*, Helsingfors 1892, 163.

36 Ks. viite 11.

Ahvenanmaa

1. Saltvik, Kvarnbo (1859)

Yhdistyneet Alankomaat, Zeeland 1624 ja 1657; Ruotsi, 12 hopearahaa, 1684–95; kaksi hopealusikkaa. Rahat löydettiin maata kaivettaessa. *Tpq* 1657/1695. HY 39/1859, Lagus 129.

Varsinais-Suomi

2. Masku, Askainen, Juhantalo (n. 1910)

Braunschweig-Wolfenbüttel 1629. Löydetty lattian alta taloa purettaessa. Tieto löydöstä saatiin n. 1980, jolloin raha oli yksityisomistuksessa.

3. Mynämäki (Mietoinen), Pyhäranta (1885)

Itävalta, Hall i. v. (1564–95); Sveitsi, Basel 1621 (kuva 7); Saksa, Frankfurt 1621, Köln 1621. *Tpq* 1621. Rahat löydettiin maata kaivettaessa. Vain Baselin ja Kölnin rahat on toistaiseksi tunnistettu kokoelmassa. HY 471, Lagus 381.

4. Sauvo, pappila (1834)

Saksi, gulden 1582; Yhdistyneet Alankomaat, *leeuwendaalder* 1618; Ruotsi, 30 (31?) hopearahaa, yhtä lukuun ottamatta Kaarle XI:n ajalta. Rahat löydettiin maata kaivettaessa. Niitä ei ole toistaiseksi tunnistettu kokoelmassa. *Tpq* 1618/1672.³⁷ HY, Lagus 57.

5. Somero, Talvisilta, Peltola (1897)

Yhdistyneet Alankomaat, Kampen 1598. Löydetty pellostä. Rahakammio (1899).

6. Turku (1841)

Saksa, Saksi, 2 ”vanhempaa” taaleria; Yhdistyneet Alankomaat, leijonataaleri 1611. Kaivutöissä Turun keskustassa (6. kaupunginosa, kortteli 11, tontti n:o 4) löydettiin 5 suurempaa ja 661 pienempää hopearahaa sekä 23 nelikulmaista kuparirahaa. Suurin osa rahoista oli ilmeisesti ruotsalaisia, nuorimmat mainitut Sigismundin ajalta.³⁸ Löydöstä lunastettiin 26 rahaa, joihin sisältyivät yllä mainitut taalerit. Rahoja ei ole tunnistettu kokoelmassa. *Tpq* 1611/1593? HY, Lagus 74.

7. Uusikaupunki (Lokalahti), Tirkkola (1887)

Itävalta, Hall i. v. (1564–95); Ruotsi, 15 hopearahaa, 1670–1711; hopealusikka. Kätkö löydettiin karjahaasta osittain maanpinnalta. Vain rahat lunastettiin; niitä ei ole tunnistettu kokoelmassa. *Tpq* 1595/1711. HY 496, Lagus 431.

37 Saantiluettelossa (1835) mainitaan 2-markkaset 1671 ja 1672 mutta ei muita vuosilukuja. Kaksi rahoista oli lyöty Tallinnassa, toinen Kristiinan aikana.

38 Varsinaiset (nelikulmaiset) kuparirahat tulivat käyttöön 1624, mutta kyse on tässä saattanut olla Juhana III:n inflaatorahoista 1590-luvun alusta

Kuva 7. Mynämäen löytöön kuuluu ainoa Suomesta tunnettu sveitsiläinen taaleri. Raha on lyöty Baselissa 1621. Kaupungin vaakunaa kannattavat etusivulla basiliskit.

Uusimaa

8. Hanko, Mulan (1989)

Alankomaat, 1611, sekä toinen, pahoin syöpynyt alankomaalainen taaleri; Venäjän kopeekoita, 1533–1610. Hylkylöytö, jonka rahoista osa on takertunut toisiinsa n. 100 g:n painoiseksi möykyksi. *Tpq* 1611.³⁹
Rahakammio 89056.

9. Helsinki, Hakasalmen huvilan puutarha (1872)

Saksa, Saksi, ”hopearaha” 1551. Lunastushinnan (2 markkaa) perusteella kyseessä on todennäköisesti kokoelmassa oleva neljännestaaleri 1551.
HY 214, Lagus 209.

10. Helsinki, Fabianinkatu 31 (1914)

Itävalta, Ensisheim i. v. (1576–1612), 1609, 1618, 1629, Hall 1618, Joachimstal 1529, 1607, Kuttentberg 1624, Salzburg, i.v. (1587–1612), 1621; Saksa, Emden, i. v. (1619–37), Frankfurt 1623, 1634, 1635, Hampuri 1607, 1623, 1636, Lyypekki 1619, 1628, Murbach-Lüders, i. v. (1619–25), Nürnberg 1623 (2 kpl), Quedlinburg 1634, Saksi 1625, Stolberg 1624 (kuva 8), Wismar 1624; Puola 1630; Transilvania, 1597; Espanjan Alankomaat, Artois, ecu 1587, Liege 1570; Yhdistyneet Alankomaat, Geldern 1619 (2 kpl), Hollanti 1609, 1622, 162?, Utrecht 1622, West-Friesland 1620, 1622, Zeeland 1619, 1622?, 1623, 1629, Zwolle, i. v. (1612–19).
HU 925. *Tpq* 1636.

Rahat löydettiin viemäritöissä. Niitä oli tiettävästi 45, joista saatiin talteen yllä luetellut 43. *Tpq* 1636.

HY 925.

11. Helsinki, Länsitonttu (2009)

Alankomaat, Zeeland, vuosiluku ei erotu; Ruotsi, kuparirahaa 1660- ja 1670-luvulta.

Helsingin edustalla sijaitsevan Länsi-Tontun luodon lähellä on merenpohjassa

³⁹ Sarvas, Pekka, Rahalöytö merenpohjasta. *Suomen Numismaattisen Yhdistyksen tiedotuslehti* 1990:3, 53–55.

Kuva 8. Stolbergin taaleri 1624 Helsingin Fabianinkadun löydöstä. Pohjois-Saksan Harz-vuoristossa sijaitseva Stolberg oli aikanaan tunnettu hopeakaivoksistaan.

hajonnut puulaatikko, josta vuosina 1977, 2006 ja 2009 on mainitun taalerin lisäksi nostettu useita plootuja ja muutamia kymmeniä pyöreitä rahoja, kaikki pahoin syöpyneitä ja osin toisiinsa tarttuneita. *Tpq* 1676?

Vuoden 2009 löydöt ovat vielä konservoitavana.

12. Porvoo, Sikilä (n. 1950)

Saksa, Braunschweig-Lüneburg, ½ t. 1633. Löydetty perunamaasta.

Ei lunastettu.

13. Siuntio, Sunnanvik (1910)

Yhdistyneet Alankomaat, Geldern, 1659; Ruotsi, 26 hopearahaa, 1668–1705; kaksi sormusta. Kätkö löydettiin kannon alta. *Tpq* 1659/1705.

HY 871.

Satakunta

14. Hämeenkyrö, Turkimusoja (1852)

Böömi, Joachimstal i. v. (1520–25). Löydetty läheltä Hämeenkyrön pappilaa; tarkemmat tiedot löytöolosuhteista puuttuvat.

HY 18/1852, Lagus 111.

15. Mouhijärvi, Saikkala

Itävalta, Breslau 1625; Saksa, Köln 1677, Saksi-Altenburg 1641; Yhdistyneet Alankomaat, Hollanti 1621, West-Friesland 1657; Venäjä, rupla 1705 (leimattu Itävallan taalerin päälle, kuva 5); Tanskan (2) ja Ruotsin (35) marka-arvoisia rahoja 1666–1701. Kätkö löydettiin vanhaa rakennuksen pohjaa kaivettaessa. *Tpq* 1705.

Rahakammio 27019.

16. Nakkila, Leistilä (1935)

Saksa, Frankfurt a. M. 1644. Löydetty perunamaasta.

Rahakammio 38020.

Kuva 9. Akaalta löydetty Saksi-Weimarin taaleri 1581 on kullattu ja koruna kannettu.

Häme

17. Akaa, Pennola (1879)

Saksa, Saksi-Weimari 1581. Löydetty pellostä. Raha (jota Lagus kutsuu mitaliksi) on kullattu ja varustettu kantosilmukalla (kuva 9).

HY 349, Lagus 292.

18. Hämeenlinna (Kalvola), Kuurila (1885)

Saksa, Lyypekki 1559. Löydetty pellostä.

HY 459, Lagus 372.

19. Kuhmoinen 1901

Yhdistyneet Alankomaat, Zeeland 1622. Löydetty perunamaasta.

HY 701b.

20. Sääksmäki (1913)

Puola, Vladislaus IV, 1633. Löydetty vaivaistentalon pellostä.

Rahakammio KM 6356.

Savo

21. Luumäki, Murtee, Peltola (1920)

Saksa, Frankfurt 1622; Ruotsi, 460 äyriarvoista hopearahaa, 1583–1625; Venäjä, 198 hopeakopeekkaa, 1533–1645; Puola, 1½ groschenia 1624. Rahat löydettiin ”aivan maan pinnalta” tuoheen käärittyinä. *Tpq* 1622/1645.

Rahakammio 20007.

22. Pielavesi, Heinämäki (1890)

Itävalta, Hall, i. v. (1564–95; 3 kpl), Ensisheim 1615, Graz 1617, 1623, Joachimstal 1625 (kuva 2), Praha 1624, ½ t. 1624, Wien 1627, Montfort 1621, Salzburg 1620, 1621 (kuva 10); Saksa, Aachen 1592, Baijeri 1625, Halberstadt 1607, Hannover,

Kuva 10. Salzburgin taaleri 1621 Pielaveden löydöstä. Leijonavaakuna on arkkipiispa Paris Lodronin tunnus.

½ t. 1628, Saksi 1608, 1610; Espanjan Alankomaat, Antwerpen, patagon i. v. (1612–21); Yhdistyneet Alankomaat, Deventer, i. v. (1619–37), Geldern 1624 (kuva 3), 1649 (2 kpl), 1650 (2 kpl), Kampen 1598, Utrecht 1621, ½ t. 1619, West-Friesland 1621 (2 kpl), 1657, ½ t. 1649, 16?1, Zeeland, ½ t. 1592, 1620; Ruotsi, 37 hopearahaa, 1650–73; 9 muuta hopeaesinettä (lusikoita, kousia ja pikareita). Tiettävästi löydössä oli myös ainakin yksi hampurilainen ja puolalainen raha, oletettavasti taalereita, toinen niistä vuodelta 1650. *Tpq* 1657/1673.

Suopeltoa kynnettäessä löydettiin 112 rahaa, joista osan lunasti yliopiston kokoelma ja osan Kansallismuseo. Vain jälkimmäinen osa, yllä luetellut 29 kokonaista ja 7 puolta taaleria sekä 37 ruotsalaista markka-arvoista rahaa, on toistaiseksi voitu tunnistaa.

HY 523, KM 2742; Sarvas 1975.

23. Tuusniemi, kirkonkylä (1871)

Yhdistyneet Alankomaat, Hollanti 1620; myös 118 etupäässä ruotsalaista rahaa, jotkut niistä Kustaa III:n ajalta ja ainakin yksi venäläinen (1739). Rahat olivat tuohikontissa vanhan aitan perustuksista. *Tpq* 1620/1771.

HY 219, Lagus 204.

Pohjanmaa

24. Haapavesi, Karhukangas (1937)

Itävalta, Hall 1632; Yhdistyneet Alankomaat, Utrecht 1655, Zwolle 1656; Ruotsi, 1644, lisäksi 11 markka-arvoista hopearahaa 1672–1701.

Rahat olivat hopeisessa tuopissa, joka löydettiin pellostä. *Tpq* 1656/1701.

Rahakammio 38001.

25. Hyrynsalmi, Hoikka (1896)

Yhdistyneet Alankomaat, Geldern 1654. Löydetty pellostä.

HY 628, Lagus 537.

26. Hyrynsalmi, Hoikka (1919)

Itävalta 1619; Saksa, Baijeri 1625, Erfurt 1617; Yhdistyneet Alankomaat, Geldern 1652, Zwolle 1654; Ruotsi, 27 hopearahaa, 1690–1705. Kiven halkeamasta löydetty kätkö käsitti alkuaan 36 rahaa, joista 33 saatiin Kansallismuseoon. Kaikkia rahoja ei ole tunnistettu kokoelmassa. *Tpq* 1654/1705.

Rahakammio 1919.

27. Kaskinen, Pirunpelto (1955)

Itävalta, Graz 1620, Salzburg 1623; Saksa, Braunschweig-Wolfenbüttel 1647, Frankfurt 1658, Murbach-Lüders 1555; Yhdistyneet Alankomaat, Geldern 1622, 1650, Westfriesland, *leeuwendaalder* 1596; Tanska, 4 markkaa 1667; Ruotsi, 306 hopearahaa, 1610–1711; muita esineitä, mm. kaksi messinkistä kynttilänjalkaa. *Tpq* 1658/1711. Kätkö löydettiin tien varresta kiven alta.

Rahakammio 55058.

28. Kemi, Lautiosaari, Oravala (1921)

Itävalta, Hall i. v. (1564–95); Ruotsi, 7 hopearahaa, 1690–1707; kaksi lusikkaa, sormus. Kätkö löydettiin peltoa kuokittaessa. *Tpq* 1595/1707.

Rahakammio 21019.

29. Kempele, Juusula (1888)

Saksa, Braunschweig 1609, Saksi 1649; Puola 1630; Ruotsi, 143 hopearahaa, etupäässä Kaarle XI:n ja XII:n ajalta. Kätkö paljastui ojanreunasta.

Tpq 1649/1700-luvun alku?

HY 506, Lagus 441.

30. Liminka; Lumijoki (1870)

Itävalta, Hall i. v. (1564–95, 2 kpl), Hall 1618, Hall 1620⁴⁰, Praha 1625; Saksa, Braunschweig-Lüneburg,⁴¹ Nürnberg 1623, Ostfriesland 1590, Schwarzburg 1543; Yhdistyneet Alankomaat, Geldern 1620, Utrecht 1612, 1619, West-Friesland 1597, 1622 (2 kpl), 1650, Zwolle 1656; Puola, 1632, 1636; Ruotsi 1640 (kuva 4); lisäksi 16 markka-arvoista rahaa, 1664–1703.

Kytömaata kynnettäessä tavatussa kätkössä oli yllä luoteltujen 36 hopearahan lisäksi alankomaalainen dukaatti (Kampen 1654). *Tpq* 1656/1703.

HY 170, Lagus 190.

31. Lohtaja, Niemelä (1933?)

Saksa, Hampuri 1586; Yhdistyneet Alankomaat, Deventer-Kampen-Zwolle 1586. Lähemmät tiedot löydöstä puuttuvat.⁴² Siitä lunastettiin 43 ruotsalaista hopearahaa (vanhin 1542, nuorin Kustaa II Adolfin ajalta). Vuonna 1996 ilmeni, että löytäjän veljenpojan hallussa oli vielä 41 rahaa, yllä mainitut taalerit sekä 39 Ruotsin rahaa vuosilta 1543–1622. *Tpq* 1586/1622.

40 Luettelo v:lta 1911 mainitsee tässä arkkiherttua Leopoldin sijasta keisari Matthiaksen (1612–1619) rahan. Patinan perusteella Leopoldin rahan voi kuitenkin uskoa kuuluvan tähän löytöön.

41 Rahaa ei ole varmuudella tunnistettu kokoelmassa.

42 Rahakammion intendentin virkaan kuului tuolloin muutakin kuin rahakokoelmista huolehtiminen; tässä tapauksessa rahat lienevät jääneet luetteloimatta H. Salmon kirkkoinventointien takia. Vain 11 niistä on löydetty kokoelmasta. Puuttuvat rahat lienevät etupäässä 1500-luvun lopun pikurahoja.

32. Muhos, Alkylä, Laitasaari (1914)

Itävalta, Ensisheim i. v. (1564–95); Saksa, Mansfeld 1608; Ruotsi, 10 hopearahaa, 1540–1609; Venäjä, kopeekka, 1605–06); hopealusikka. Rahat löydettiin ”ketoa jyrättäessä”.⁴³ *Tpq* 1608/1609.

Rahakammio, KM 6752:2–14.

33. Pedersöre, Pännäinen (1863)

Yhdistyneet Alankomaat, West-Friesland 1623; Ruotsi, 2 markkaa 1667; hopeaesineitä. Kätkö löydettiin ojaa kaivettaessa. Vain rahat lunastettiin. *Tpq* 1623/1667.

HY 15, Lagus 147.

34. Rovaniemi, Alasuutari (1844)

Itävalta, Hall i. v. (1564–95); Tanska, 2 markkaa 1663; Ruotsi, 111 hopearahaa ja 2 kuparirahaa, ”suurin osa” 1660–1718. Rahat löydettiin karjahaasta lahonneessa nahkapussissa. Yliopiston kokoelma lunasti sille lähetetyt 107 ruotsalaista hopearahaa ja 2 kuparirahaa 1844. Vuoden 1880 tienoilla Hj. Appelgrenille näytettiin Rovaniemellä vielä 6 rahaa, joiden joukossa olivat Itävallan ja Tanskan rahat sekä 4 ruotsalaista rahaa (joita ei saatu museoon). *Tpq* 1595/1700-luvun alku?

35. Sievi, Kiiskilä (1911)

Itävalta, Kremniz 1602; Saksa, Saksi 1620; Yhdistyneet Alankomaat, Utrecht 1621, Holland 1650, Geldern 1650; Puola, Torun 1633; Ruotsi, 26 hopearahaa, 1633–50. Rahat löydettiin kivenporaustöissä. *Tpq* 1650.

HY 878.

36. Tyrnävä (1886)

Ruotsi 1643. Lähemmät löytötiedot puuttuvat.

HY 487, Lagus 411.

37. Vaala (Säräisniemi), Veneheitto (1882)

Yhdistyneet Alankomaat, West-Friesland 1622. Löydetty suosta.

HY 407, Lagus 342.

Lappi

38. Inari, Nangonniemi (1878)

Saksa, Saksi, 1636. Lähemmät löytötiedot puuttuvat.

HY 361 e, Lagus 299.

39. Utsjoki 1871

Yhdistyneet Alankomaat, Hollanti, hopeadukaatti 1660 (kuva 11). Lähemmät löytötiedot puuttuvat.

HY 180, Lagus 197.

---

43 Tudeer 1915, 28–29.

Kuva 11. Hollannin ”hopeadukaatti” 1624 on löydetty Utsjoelta, EU:n pohjoisimmasta kunnasta.

Karjala

40. Joensuu, Eno, Haapalahti (n. 1953, 1963)

Saksa, Hampuri 1653; Yhdistyneet Alankomaat, West-Friesland ½ t. 165-; Ruotsi, 2 mk 1649, 1669, 1670. Rahat löydettiin järven rannasta rantasavea kaivettaessa.⁴⁴ *Tpq* 1650-luku/1670.

Pohjois-Karjalan museo 4992.

41. Kitee, Juurikkajärvi (1952)

Saksa, Pommeri, 1/3 taaleria 1685; Yhdistyneet Alankomaat, Utrecht 1676, Zeeland 1622; Ruotsi, 146 marka-arvoista hopearahaa (4 mk 45 kpl, 2 mk 101 kpl), 1663–1703. Rahat oli kätetty vuosien 1699 ja 1711 välillä valmistetussa tinapullossa. Löytö tehtiin kuokittaessa ojitettua mutasuota.⁴⁵ *Tpq* 1703.

Rahakammio 52016.

42. Kontiolahti, Ristisaari (1941)

Saksa, Braunschweig-Lüneburg 1640; Yhdistyneet Alankomaat, Geldern 1648. Rahat löydettiin juoksuhaudaa kaivettaessa. Tiettävästi löydössä oli kaikkiaan ”parisenkymmentä hopearahaa”, joista suurin osa salattiin viranomaisilta. Niiden joukossa oli ainakin kaksi muuta taaleria, joista toisessa sanotaan olevan sama kirjoitus ja vuosiluku kuin yllä mainitussa Geldernin rahassa.⁴⁶ *Tpq* 1648.

Rahakammio 51031, 51041.

43. Parikkala, Koitsalahti (1870)

Venäjä, rupla 1710; Ruotsi, 14 marka- ja 44 äyriarvoista hopearahaa, 1664–1710; hopeinen sormus. Rahat löydettiin suuren kiven alta. *Tpq* 1710.

HY 161, Lagus 188.

44. Parikkala, Uukuniemi (2010)

Saksa, Mansfeld, puoli taaleria 1582 (kuva 1). Löydetty metallinetsimellä pellosto polun varresta.

44 Vänskä 1998, 87, 152. Julkaisun tiedot löytöolosuhteista poikkeavat yllä esitetystä.

45 Vänskä 1998, 91–93, 150–151.

46 Vänskä 1998, 85–86.

Rahakammio 2010047.

45. Polvijärvi, Martonvaara (1935)

Yhdistyneet Alankomaat, Zwolle 1655. Löydetty kynnettäessä.⁴⁷

Rahakammio 53038.

46. Tohmajärvi, Kemie (1960)

Saksa, Braunschweig-Lüneburg (Zellerfeld) 1639; Nürnberg 1626; Saksi-Gotha 1627; Espanjan Alankomaat, ½ patagonia 1636; Yhdistyneet Alankomaat, Zwolle 164- (1646–49). Rahat löydettiin tuohikääreessä uudispelloilta kiven ajossa.⁴⁸ *Tpq* 1646.

Löytöä ei lunastettu.

Entinen Suomen Karjala⁴⁹

47. Jaakimvaara, Metsämikli (1871)

Espanjan Alankomaat, Brabant, *patagon* i. v. (1612–21) (kuva 6). Löydetty kynnettäessä.

HY 206 n, Lagus 207.

48. Korpiselkä (1935)

Itävalta 1607 (tarkemmat tiedot puuttuvat); Venäjä, n. 500 hopeakopeekkaa, joista 256 (1533–1645) saatiin museoon; hopeinen sormus. Rahat löydettiin kiviröykkiön alta vanha hautausmaan läheltä.⁵⁰ *Tpq* 1607/1645.

Rahakammio 35021.

49. Kurkijoki, Tervu (1923)

Itävalta, Kremniz 1620; Saksa, Baijeri 1618; Yhdistyneet Alankomaat, Geldern 1650, Hollanti 1650, West-Friesland 1622, 1649, Zeeland 1621; Hollanti, *leuendaalder* 1647. Rahat löydettiin ojaa kaivettaessa. *Tpq* 1650.

Rahakammio 23014.

50. Soanlahti (1936)

Yhdistyneet Alankomaat, West-Friesland, puoli taaleria 1595. Löydetty pellostä. Rahakammio 36029.

51. Viipuri, Karjalan esikaupunki (1928)

Espanjan Alankomaat 1623; Yhdistyneet Alankomaat 1621, 1646, 1648 ja 1650. Läheimmät tiedot puuttuvat, mutta on vaikea kuvitella, että rahat olisivat olleet muita kuin taalerityyppisiä. Löytö tunnetaan vain C. A. Nordmanin muistiinpanosta, jossa mainitaan, että siinä oli muitakin rahoja ja osa löydöstä päätyi Viipurin ja Lahden museoihin. Näiden museoiden rahakokoelmien luetteloissa (kopiot Rahakammiossa) ei kuitenkaan mainita alankomaalaisia 1600-luvun rahoja, jotka voisi yhdistää tähän löytöön.

47 Vänskä 1998, 86.

48 Vänskä 1998, 86, 151.

49 Tekstin tultua jo taitetuksi ilmeni, että luettelosta puuttuu Uudenkirkon aarre (Rahak. 29015), jossa on Kaufbeurenin ½ taaleria 1543 ja Lyypekin ¼ taaleri 1549.

50 Helmer Salmo, Nationalmuseets myntkabinett, Helsingfors, år 1935. *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1936 (217–219), 218–219.